

શ્રી.

પવિત્ર લીલાવતી નાટકનાં ગાયનો.

(વેશ્યા વ્યસન નિષેધક.)

શ્રીમંત ગાયકવાડ સરકાર સયાજીરાવ
મહારાજાશ્રિત.

શ્રી દેશી નાટક સમાજને ભજવવા માટે
આવૃત્તી રૂ છ સુધારા વધારા સાથે.
રચી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

અધ્યાપક કેશવલાલ શિવરામ. પાટણકર

અમદાવાદ.

પાનકેરને નાકે ધાંચીની વાડીમાં
“એંગ્લો વર્નાક્યુલર પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ”માં
નથુભાઈ રતનચંદ મારકતીયાએ છાપ્યાં.

સંવત ૧૯૫૨

સને ૧૮૯૬

(અંથ સ્વામિત્વના સર્વ હક્ક કર્તાએ સ્વાધીન રાખ્યાછે.
માટે કર્તાની લખીત પરવાનગી વગર કોઈએ છાપવું,
છપાવવું, વેચવું, વેચાવવું અગર ભજવવું નહીં.)

કિંમત ૦-૨-૦ બે આના

નોટીસ.

હું અ. કેશવલાલ શીવરામ આ ચોપડી અ
રીદ કરનારને તથા ચોપડીઓ વેચનારને વિનંતી
કરું છું કે તેમણે મારી સહી, સીકાવાળી ચોપડી-
ઓ લેવી અને વેચવી આ પ્રમાણે નોટીસ આપ્યા
છતાં જેઓ પાસે મારી સહી સીકા વગરની ચોપડી
દશે તેણે કાયદા વિરુદ્ધ ઉપાયોથી મેળવી છે એમ
મણી તેના ઉપર કાયદાસર ઇલાજ લેવામાં આવશે.

આ ચોપડી

આપી છે.

સહી. કેશવલાલ શીવરામ

શ્રી.

અર્પણપત્રિકા.

રા. રા. સાંકળચંદ રતનચંદ વકીલ,

એકત્રીસા સવૈયા.

શ્રીમાળી જ્ઞાતી પ્રખ્યાતિ, શ્રાદ્ધ સંઘમાં છે સદ્ગુણધર્ય;
પાદલિપ્ત પુરની પેઢીમાં, પુન્ય પ્રતાપે થયા પદર્ય;
ધન ધન સિદ્ધાયજી ધનરક્ષક, દક્ષ પરિક્ષક દીલ ઉદાર;
કરું અર્પણ આ નાટક ઉત્તમ, રનેહ સહિત કરશે સ્વીકાર;
રતનચંદના રતન પુત્ર છે, સમતા સાગર સાંકળચંદ,
સત્યવચન અમૃત સમ ઉચરી, આપો આપ અત્રિઠ આનંદ;
લઘુવયથી મમ જીપર આપનો, નિરમળ પરિપૂરણ છે પ્યાર.
કરું અર્પણ આ નાટક ઉત્તમ, રનેહ સહિત કરશે સ્વીકાર.
વકીલ વકીલ વિદ્યારસ વેત્તા, વિનીત વિવેકી સુનીનિવાન;
પરમ પ્રમાણિક પ્રૌઢ પ્રાકમી, માહાજનમાં છે મ્હોટું માન;
કવિની સંપત્તિના તરકરને, દંડાળ્યા દોરી દરયાગ;
કરું અર્પણ આ નાટક ઉત્તમ, રનેહ સહિત કરશે સ્વીકાર.

સંવત ૧૯૫૨ ના
પ્રથમ જ્યેષ્ઠ વદ ૫

અધ્યાપક.

કેશવલાલ શિવરામ.

શ્રી શંભુશ્વર પાર્શ્વનાથાય નમઃ

શ્રી પવિત્ર લીલાવતી નાટકનાં ગાયનો.

મંગળા ચરણ.

નટી—

૧

ઐઐ હ્રી શ્રી શંભુશ્વર સ્વામી; ઐ અજરામર અંતર્યામી. ઐઐ;
પાવન થકે પદ પંકજ પામી, નિત નમન કરું નિર્મળ નામી;
આમર નિકર ભૂચર ખેચર, નરત કરત, હરખ ધરત,
ચરય સરત, તરત વરત, જય જય જય, ઐઐ.

શિવ સુત કેશવ કૃત ગુણુ આમી, જે પવિત્ર લીલાવતી જગ જામી
વેશ્યાનું વ્યસન, તજવું તદન, પંડીત પસન, શિયળ વસન,
સજન સજવું, નાટક ભજવું, જય જય જય ઐઐ—

આનન્દી—

૨

લીલાવતી સમ પ્રિય પતીને તું, રતીગતીથી વશ કરને,
નાટકની તું નિપુણ નાયકા, કર્ય નાયક નટવરને,
રવ્ય જસજરને, વિજય દ્વિજ કરધરને.

(નેપથ્યમાં)

૩

આમ કામસેના તું, વિરહાનળથી વ્યાકુળ થઇ વાર;
નટી—આ વાણી વેશ્યાની, શાણી અહીંથી શિદ્ધ જવું સાર.

અંક પહેલો.

કપટકળા—

૪

અનંગ રંગને ઇચ્છે,

વિરહા નળથી વ્યાકુળ થઇ વદતી વ્યંગ રંગને—

ખાનપાન ગુણગાન સ્નાનનું બાન નહી મન ભંગ.

કીઆ લાલ ઉપર લલચાણી, આગસ મરડે અંગ-રંગને
કામસેના—જણી તને અજણી થાણી, પુછે પ્રેમ પ્રસંગ;
મતિ કેળવ મેળવ મન મોહન.....

કપટકળા.....આ તન તંબુ તંગ-રંગને.

કપટકળા—

૫

આરર આળ્યો જળર જવર આજ,

કામસેના—વહાલી બોલાવી લાવી? વાત્રમ વૈરાજ,

ક-પટ તપાસી નાડી, પ્રેમપેટી ઉઘાડી, જડી સુધાડી, છતાડે જસકાજ,
રનેહ કુમુભ મકરંદ લગાડી હંડક પમાડી રમડે રસરાજ—આર.

કામસેના—

૬

મદન પડ્યો કહેરે (૨) ઘણી ગભરાઈરે—મદન.

મન હસતી મસ્તીમાં આળ્યો, માત્ર અંકુશ ક્યાંઈરે—મદન.

કોકત્રિચીક્ષણ ગિણ વિવહળ હું, તુજ મન માંડી ગણાઈરે—મ.

જો રવપતે સંજોગ બને તો, પોહું પલંગ કુલ છાઈરે—મ.

નિંદ્રા પશુ પ્રિય વિણ નવ આવે, કાળજડામાં ધાય કાંઈ કાંઈરે.

કપટકળા—બળાપો ન કર બાળારે (૨) વિચારી કાંઈરે—બળાપો.

અધીત મણીદાને આ કરવું, એમાં છે આપણી કમાઈરે—બળાપો.

હાસ—જોનપૂરે તણાઈ જવાની, રસરસ સગજ સગાઈરે—મદ.

સુમતી—

૭

સુણ સજ્જન સધ્યા સગય રહેતને સાર,

ફરવા આવ્યા ફાંકડા જવું કયાં ધાર્યું;

સ્વાર્થદત્ત—અવલોકો છાંયુ આગ આસરા આ છે,

ચિત લોહાકરણ કરે ચમક ચતુરા છે.

સુમતી—રા ચમક પૂતળી લોહ પુરૂષને ખીચે;

સ્વાર્થ—રૂઢી અમૃતમી રતેહ ખીજને સિંચે,

સુમતી—એથી વગેરે આશા તરવર અંતરમાં,

ફળ ગૃહણ કરણ કિમ્મત થયો આ કરમો.

કામરેના—

૮

ઓ સાહેલી, ચાલ્યા પેલા અલભેલા,

તું મુજને, મેળાવ એ વાલમ વહેલા;

મુખને મટકે. લોચન લટકે, ચતુર વિચીક્ષણુ આંખે ચટકે;

શું એ સટકે, કેમ ન અટકે,

રમક ઝમક ઠમક.

ઓ૦

કપટકળા—

ગણિકા યઇને થા નહિ ઘેલી, ગન મોહનની વાતો મેલી;

પૈસાને સંધર તું પહેલી, ચડપ ઝડપ સડપ-તું.

કપટકળા—

૯

આશું આંસુ કે ચોગાસું આવ્યું આંખમાં,

આલી આ ચાલી ખાલી નિસાસા નાંખમાં;

પરતર પરતું જર જીવન હું હરણ કરણ હુશિયાર,

વાનર સગ મ્હે કેટ નચાવ્યા, નરવરને નિરધાર—આ૦
 ગમ અક્ષત આગળ પાગલ એ, આમ કરે આધીન,
 ખાઈ ખાસડાં હુકમ ઉઠાવે, દાસ થઈ નિશ દિન—આ૦
 કામ—ખરકે વાનર સગ નહીં એ નર કામ કુંવર અતાર,
 તું પાગલ નહીં નહીં પાગલ એ, અહિં તહિં પગ ધરનાર—
 આવું અણધરતું મુજ આગળ લુંડી ભાખમાં,
 કંપ—વિષય વિષ ગય ગધુર વચનથી, લલચાવું એ લાલ;
 પોપટ સગ પટ પકડી પુરે, કપટ પાંજરે હાલ—આ૦

કપટકળા—

૧૦

ઓ અલખેલા આવો, આવો આવોને પ્યારા લાલ,
 તલસેછે, તલસેછે, તલસેછે, તલસેછે, તલસેછે, તમને એ.—ઓ૦
 આપના નામનો જાપ જપે સ્મર તાપ તપે તન આતુર ચાલી,
 પ્રાણની હાથ મુજલ થશે અહિં પાણિ જીવાડીએ આતુર ચાલી;
 કામ છે કામ ભરો ડગ આમ સુકામની વાડી આ ફક્કડ ફાલી,
 અમૃત ક્યારી નાણુક નારી, નિરખી હરખો નાથ;
 શેઠ સ્વિકારી, કરો તમારી, સુખી થશો તે સાથ;
 અવધારીને અરજ અમારી, ઓ અલખેલા.—

સુમતી—

૧૧

પ્રેમ વચન શરથી મન વિંધી, સ્નેહ સાંકળી સજડ જડીરે,
 તીરછા નયન કરે તન તાણે, પ્રિયચિત્ત વૃત્તિ કેદ પડીરે.—પ્રેમ૦
 આ ગણિકા મમ મન મૃગ ઘેરી, ખસવા દે નહીં ગોખ ખડીરે. પ્રે૦
 સત્ય શિમળ નીતિ સંહારણ, મદન ફેણ ઓતરફ ચડીરે. પ્રે૦

કપકટળા—

૧૨

મુકી રકઝક રમણુ રસીલા, છાનામાના છેલ છખીલા;
લાલા આલો રંગમાં, વિષય ભુજંગમ વિષ ઉતારી;
આપ કરો ઉપકાર ઉગારી, અમૃત છાંટી અંગમાં.—મુકી૦

કામસેના—

૧૩

આવો આવો અલખેલા છેલા આ ધડી,
મારા પ્યારા ન્યારા મુકું નહીં પાધડી;
મદન રિપુ મરદી મનમોહન, સુંદર તન આપો આલિંગન;
ચતુર પરસ્પર લધએ ચૂંપન— આવો૦

વિરહ પીડા હવે નાથ નિવારો,

કપટ—સદ્ગ કરો સંસાર તમારો,

કામ—મુકીને ખટપટ આપ પધારો.—આવો

સેંજલદે--

૧૪

સમી સાંજનો ગયો સુમતી સ્વારથીઆની સંગે;
સદાકૃપા—અરધી ગદ્ય પણુ હજુ ન આવ્યો, આબૂપણુ છે અંગે;
આવો ક્યાંથી તનુજ તારો,

સેંજ—મારો રોયો સ્વાર્થદત્ત નથી સારો;

સ્વા—મને શાથી વગર વાંકે મારો,

સ્વા—

૧૫

વાધણુ મૃમને ઘેરે, એમ શોડને ગણીમએ ઘેર્યા.
શું મારું ત્યાં આલે, પ્રેમ પાસમાં પડ્યા કામ પ્રેર્યા.

કામસેના—

૧૬

મારો પાવન કરીઓ પલંગ, પ્યારા પ્રાણનાથ પધારી;
 રમ્યા રસીક રસીકાથી રંગ, વીરહ દુઃખ નાથ નિવારી;
 આજ ઉપજી શીતળતા અંગ, મને સ્વામિનાથ સ્વિકારી;
 શરદ ઋતુ સોહામણી, પૂરણ અંદ્ર પ્રકાશ;
 મંદપવનની લહેરમાં, બહાલા વિલસોછો વિવિધ વિલાસ, પ્યા.
 અંતઃપુરમાં એકલા, છાના રાખું છેલ;

કપટ—આ રતિને રતિપતિ તમે, રમી રસીક કરો રંગરેલ;

કામ—તન મન ધન અરપણુ કરી, રંજન થઈ દીન રાત;

હાજર રહીશ હાતુરમાં, પ્રભુ અવર પુરૂષ શ્રાત તાત.

સુમતીવિલાસ—

૧૭

પ્રિયા મારીરે પ્રાણુથકી તું છે પ્યારી,
 ગાલ ગુલાબીએ ખીંદુ ખિરાળે, મૃગમદ્વતું મનોહારી-પ્રિયા.
 કનક કળસ કુચ કંચુકી કસીઆ, સ્પર્શ સદા સુખકારી-પ્રિયા.
 નિરૂપમ નારી તને નિરમાવી, હર્વશી ગર્વ હટારી-પ્રિયા.
 રોજ રહીશ તુજ સમીપ રસીલી, સ્વજન સખંધ વિસારી-પ્રિયા.

કામસેના—

૧૮

નાય નવ કરો, વાત ઘર જવાની;

વિરહ લહાય, શું વેઠાય, નહિ જવાય, લાગું પાય;

દાસી છું સદાનીરે--

નાથ.

સુમતી—શીકર પરહરો, મારું વચન માનીરે;

એક જામ જઈ ધામ, લાવું દામ, આવું આમ,

શું મછી ઠહેવાનીરે—

શીકર.

કામસેના—

૧૬

વીરહા નજથી બળતી, મુગને મુકી નિજ બર નિત બનવું;
ભોગી બલે પપારો, ખચિત મારે આજ નથી આવું—

સુમતીવિલાસ—

૨૦

ઘેલી કેમ કરે છે ઘેલાઈ,

મુકી મુકી તારી ચતુરાઈ, શું મુઝાઈ—ઘેલી૦

કામ—સ્નેહ સસ્ત્રે વિંધાઈ, ચીત ચોરથી ચુંથાઈ;

લ્લાઈ લલુછને લુંટાઈ, મુઝો મદન કરે કલાઈ.

સુમ—રસીલી રસીલી જાય શું રડાઈ;

છાનીરે છાનીરે આ નથી ઠગાઈ,

કામ—શેઠ સમજ સજાઈ, હજુ જાણો જુદાઈ;

ઝેર પૈસાનું પાઈ, કરો મ્હાય ત્યાં ચડાઈ,

સુમ—મુકી દે મુકી દે આવી મુરખાઈ,

આવું છું આવું છું લડીશમાં લડાઈ—ઘેલી૦

જોઈ—

૨૨

ભાઈ પટારો કેમ ઉઘાડયો, જોઈ કુંચી બેસારી કેઈ;

સાહેબ ખાપા ખહાર ગયા છે, શું શું જામાં ઘાલ્યું લેઈ.

ખધું ઘરેણું ક્યાં લઈ ચાલ્યા, આમ કરી તસ્કરનું કામ;

પડશે માથે અરે અમારે, પાછું મુકો તમે તગામ.

સુમતી—

ચખાવલા તું ચડી ગયો છે, પરની તારે શી પંચાત;

બસ બસ તારે નહીં ખોલવું, હમણા પાછળ પડશે લાત;

નીચ જાત ચાકરની તારી, આખર જોડા હચકતાર;

આવ્ય રાંડના હવે અગ્રવા, ખંદાતો આ ચાલ્યા બહાર.

કામસેના—

૨૨

વાલમ આવેરે (૨) આલી જોને આ આનંદ કંદ નંદ નંદ;

મંદ મંદ હસી હસાવેરે—વાલમ૦

ચંદ્રવદન મદન મોહન નયન નિજ નયાવે;

ચતુર ચિત્ત ચળાવે, છસ્ક ઔષધી લગાવે,

તાપ સો સમાવે, ભેદું ભાવેરે—વાલમ૦

કામ—

૨૩

છપ્પીલા પતિ છોડનારી નથી, બુદી નહીં પડે માછલી નીરથી

શુ-જરાવાર જાદુ હાલ આલું અહીં, અધીરી ન થા સત્ય ખોલું સહી

ધડીએક ધરમાં નથી ગોઠતું, નથી ચિત્ત વેપારમાં ચેટતું;

કામ-મને પ્રેમ એછો દિસે છે પતિ, ખીજ કોઈએ શું ખગાડી મતિ;

સુમતી—અરે, બહાલી તું આમ આ શું વદી,.....

કામ—.....પધારો પલંગે જવાશે, કદી૦

સદાકૃપા—

૨૪

ધર્મ નિતી તણ પણ કદી, નહિં ધમકાવ્યો નામ;

સમજણ વગર સ્વતંત્રતા, આપતાં થયું આમ.

સુંદરી કંઈ નથી સુજતું.

સંસારમાં સુત સુંદરી, છુટાં મુકતાં છેક;

ખસ્તાવું પડશે પાછળ થકી, વંદી જતા વિશેક; સું

સેજ—નિંદાસ છે નાત જાતમાં, સુખ્યો કહે એને ભોક;

હલકો પડ્યો સગાં બહાલામાં, વિવાહ કરશે શું ફોક—

સ્વામિ હવે હું તે શું કરે;
 બાણુવું ને ગણુવું ભુલી ગયો, અજગો મુક્યો આચાર.
 જનતો નથી જન મંદિરે, વળી તજ્યો જ્ઞેવાર—સ્વામ

લાલખા—

૨૫

આમ વાંક વગર વીરા મારે છે શું,
 સેજ—કંઈ તારે વશ પડી નથી ધારે છે શું;
 સદા—વૃદ્ધ માતા પીતાને તું દારે છે શું;
 લાલ—ભણી વિદ્યા વગોવી વિચારે છે શું;
 સુ—કેમ લાલડી પડી પછાડી,.....
 લા—.....જેને માડી ડોળા કાઢી;

ખીક ખતાવે મને રડાવે,

સુ—લાતો પડશે ત્યારે રડશે,
 લા—ઓ બારે ઓ બાપાજીરે, હાય હાય મને મારીરે-આ,
 સેજલદે—

૨૬

અરે આપણા કુળમાં ઉઠ્યો અંગારો, હાંહારે ઉઠ્યો અંગારો.
 ધરમ કરમ ધન આખર બાળી બળનારો હાંહારે; બાળી
 વેશ્યા વ્યસન સંડાસમાં ખુડી નવ બચનારો, હાંહારે,
 જશે નિરંતર ઝુરતાં મહારો જન્મારો, હાંહારે.

વારાંગનાઓ—

૨૭

જય જય જય કૌશામ્બી નૃપતિ વ્યાપો જશ દેશ વિદેશ,
 નિજ વદન વિધુતી ન્યાય સુધા, વસુધા વરસેજ વિશેષ;
 મહારાજ—શીરતાજ—

પરમ ધરમ મરમ વેધક, પ્રજા તણા પરમેશ;

તીતિની રીતીના ઉપર પ્રીતી, સાહેબીમાં સુરેશ;
કંગાલિને ધન માલ આપીને, કૃપાળુ કાપ્યા કલેશ;
આનંદમાં નીલે આપની રૈયત, નમન કરે નરેશ. જ્ય જ્ય.

વિદુષક—

૨૮

મુજો સરકાર (૨) મળી મને નારી નઠારી.
છે લલકારી, મુઠ્ઠને મારી; પાડતી એ પોકાર: મુઠ
અમેનો આખરવાળા, સોમાભાઈ શેડના શાળા,
મોટી ઝાલી કાચમાં માળા, કુભારજી રાંડના કાળા;
કરે નિત છોકરો રડારડ—મુજો.
દવામિથી રનેલ ન સાંધે, ખીજતી એ દોરતી બાંધે;
ખરાખર રાંડ ના રાંધે, અરે એને ઉચકું બાંધે.
પટ્ટીથી ચાપ છે પડાપડ—મુજો.
ચતુરાઈ આંખને ચાળે, આડુ બોલી બોલમાં બાળે;
આખો દાર્ડો ઉંઘમાં ગાળે, છટાદાર છાજ્યાં વાળે,
મારે નિત થાય છે ચડાચડને કડાકડ ને લડાલડ ને હડ
હડને ધડાધડને લડાલડને બડાબડ—મુજો.

રામ—

૨૯

ધીક વ્યભિચારી દુનીઆદારી સર્વ વિસારી,
હાહા નગરશેડ સુખી હું હીંતગીર છું ભારી—ધીક.
રામકાજના જુઓ કાપદા, શી એમાં સત્તા મારી.
લંપટના આગળ લાચારી—ધીક.
પરતા ખેતરનું વાવેતર, કદી આપણાં દોર અરે;
પરને સજા શકાય ન મારી—ધીક.
ઝેર હાહાલ જે મુરખ જન, પોતાની જોળે પીશે,

કેનો હંડ કરે દરબારી—ધીક૦

કુળાચાર ગણીકાનો એ છે, એ નથી દરવી અપરાધી;

વૃદ્ધ તમે છો જીવ્યો વિચારી—ધીક૦

શુભગા—

૩૦

સ્વામીનાથ મારા શારતાજ, એક ધિનતી સાંભળો આજ;

બુદ્ધિશાળી લીલાવતિ બહેની, વરવા યોગ્ય ઉમર ધર્મ એની.

સોમ—આજ પત્ર વેવાઈનો આવ્યો, લક્ષ લેવા વિચાર જણાવ્યો.

શુભ—ત્યારે આજ જોશીને તેજવો, રૂડો લક્ષ દીવસ લેવાવો.

સોમદત્ત—હીક લક્ષ દીવસ નિરધારી, તારી હુશ પુરી પાડું પ્યારી;

શુ—આવ્યો દીવસ દીવાળીના જેવો, લક્ષ્મી વાવરીને લલાવો લેવો.

કામસેના—

૩૧

કર્કુ મમ બર પવિત્ર આજ પધારી પ્રભુ;

નમું નર વર લુંડીની લાજ વધારી પ્રભુ—કર્કુ૦

સચીવજી સાથ કૃપાનાથ મોટી કૃપા કરી;

હાજર હજુર છું ગુલામ ઘનારી પ્રભુ.

કામસેના—

૩૨

સુણો સચીવજી સતુર સુખામ, છખીલો છોડનારી નથીરે.

પૃથ્વીનાથ માનેતો આપું આ પ્રાણ—છખીસો૦

ત્રેમ ગાંઠ ખાંધી છે કરી પ્રયાસ— છખી૦

તમે તોડાવો છો શું ખતાવી ત્રાસ— ૭૦

મન ગમતાથી મોજ ન મુંકાય— ૭૦

જીવ જતાં સુધી જીવું ન પડાય— ૭૦

આપું અધરિત ઉચરી વચન— ૭૦

મોટી હોળી સળગાવી ગહારે મન—	૭૦
મહારાજ મહેર કરી કરો માફ—	૭૦
આવો આવજો થશે શું ઇનસાફ—	૭૦
તમે શીપારસ કરી હશે શેઠ—	૭૦
વેસ્યા પાસે લેવા આગ્યા હશે વેઠ—	૭૦
રાગ્ન કોપેતો કાપી લે બલે શીર—	૭૦
ચાપતો શુળીએ ચડાવે શરીર—	૭૦
નહી નહી આવે આપને આવાસ—	૭૦
મુંડા દ્યોને મૃગતૃષ્ણા જેવી આશ—	૭૦

પ્રધાન—

૩૩

કરો છો શું વિચાર, કર્યા વગર ઉચાર.
ખુશી કરો સરકાર, વાર કરવી નહી લગાર;
નગર શેઠનો કુમાર, ઘેર જાય નહી ગમાર;
પટાવી કોઈ પ્રકાર, જવા ઝટ કરો તૈયાર;
કરે શેઠજી કરાર, નહી જુડો થનાર,
જાણ્યો જાણ્યો, પાકો તમારો, પ્યાર.

ગાનારીઓ—

૩૪

લીલાવતીએ લખી મોકલ્યોરે, કાગળ પ્રીતમ પાસ;
ચાતુર આતુર ચિત થયુંરે, વરવા સદગુણી સુમતીવિલાસ.
ઠહાલા વેલા આવજો—
સરદ પુનમની પદમણીરે, ઝાંખી જોખનવતી જેમ;
દીન કર કર પીડન ચહેરે,
છમ્મું અંતર આપથી એમ—ઠહાલા.

પરણીને સર્વ પ્રકારનારે, પુરણ કરશું કાડ;

રામ સીતા સરખી થશેરે, જાણે રતિ રતિપતિ સમજેડા વહા.

ગાનારીઓ—

૩૫

સગાં સ્નેહી સજન પંચ સાખથી, પરણે વરવધુ સુખ અભિલાખથી,
લાંછા લાડી લોચન લાયકાઇથી, ચોરી ચોરીએ ચિત્ત ચતુરાઇથી,
મનહુ પ્રેમે પરસ્પર મેળવી, ભલી દુધમાં સાકર મેળવી;

અન્યો અન્ય યદણુ કરો હાથનું, શુભ ચિંતવી નિત સ્વામીનાથનું.
દહાયજીત થઇશસ હુ કાજમાં, પામી મંત્રીનું પદ પતી નાજમાં;
કન્યા એવો કરાર કરી વરી, અમી ચંદ્ર સુરજને સાક્ષી કરી.

પતિ આભવ તને પાળનારે, કરે કંથ એ કાલ કરારે,
મારા વેભવમાં તારો ભાગરે ખીજીનો તુજ એડે ન લાગરે.
કદી નહી અપમાન કરીશરે. તેના જામીન શ્રી જગદીશરે,
હજમે વરલાં છે મંગળ ચારરે. કહે કેશવ આનંદ અપારરે,

ગાનારીઓ—

૩૬

ચાલો ગેઝજને પગે લાગોરે, વરના વાંસામાં પાપડ ભાગો—

માથે મોતીનો મોડીઓ ધાલીરે, જમણે હાથે નામણદીવો ઝાલી;
ગાતી વાતી સેયર સાથે ચાલીરે, મોટી હોંશે વીવાહ વેવાણ મહાલી;
કંકુ તીલક કરી ચોખા ચોડીરે, નાક તાણુ છે મ્હોં મચકોડી,
ધુના તારાના દરશન ધાયરે, જોડું અવિચળ રહેજો સદાય.

મુગુણમંજરી—

૩૭

વિસરી જઘશ સખીને, પતિ પ્રેમમાં પડી પુન્યશાળી;
ધર્મ ધર્મ પત્નિનો, કદી વિસરવો નહીં વિનયવાળી;

સાહેલીઓ—

૩૮

સેયર સુખકર સંસાર, શીયળ ભૂષણ સહાય;

એ વિણ નીગુણ નરનાર, તનમનથી તજીએ;
 પર નર નારી દેહ દીવક પર, પડી પતંગ સમાનરે;
 સુજસ શરીર સળગાવી મુકે, કઈક નકટ નાદાન. —
 અવર અખડીત અંગ અનુપમ, નહીં મળે એક નાકરે;
 શીયળ વિના એવા સદ્ગુણ સહુ, જેમ સોમલ સંપાકે —
 વ્યભિચારીને સ્થા સંસારી, કરે અધિક ધિકારરે;
 પરપોળે પકડાતા પડીઆ, મ્હોટા જનને માર. —
 જ્વર કરમથી જેહ જગતમાં, કરે કલંકીત કુળરે;
 અક્કલમાં અંગારા ઉઠ્યા, ધર્મ કરમમાં ધૂળ. —
 વેર વિરોધ વધે વ્યભિચારે, નિશ્ચય ધનનો નાશરે;
 શીવમૃત કેશવ શીયળવંતના, દેવ સરીખા દાસ.

મુમતી--

૩૯

ચમકી, ચમકી ચતુરા ક્યાં ચાલી, અહીંથી ઉઠીને દાકી;
 બેશો, બેશો બેશો શું બહીવું, પ્રમદ અધરામૃત પીવું,

લીલા--ઉંઠું, ઉંઠું ઉંઠું ઉંઠું.

મુમતી--.....તજ લાજ પતિ તુજ છું હું.

લીલા--અધરીત અહીં અધરીત અહીં નહીં આચરવું,

મુમતી--.....અહીંયાં અંતઃપુર કરવું;

લીલા--ઓ સખીયો, ઓ સખીયો, મ્હારી આવી,

મુમતી--.....શું સટકી જવું સમન્નવી.

લીલા--અળગા રહો, અળગા રહેને વળગોમાં,

મુમતી--.....ખાળા અમથાં બોલોમાં,

લીલા--એ આવી, એ આ આવી હું ખાઈ.

સુમતી—.....આવી કર નહીં આડાઈ;

લીલા—માજ, માજ ખોલાવે મહારાં,

સુમતી—.....નહીં ચાલે નખરાં વધારાં,

લીલા—માં રગડો, માં રગડો મારગ મેલો.

સુમતી—.....છટ્ટીનો છું ઉખડેલો.

લીલા—આ ગુલો, આ ગુલો શેઠ સુધારી,

આજા માનીશ તમારી.

સુમતી—તસ્દી, તસ્દી લેવી ન તમારે, આ શેવક સિદ્ધ સુધારે,

માની, માની આજા આ મહારી, ઠીક છે ઠીક રાંડ દગારી.

સુમતી—

૪૦

આ મુગ્યાની દુગ્યા, માત પિતાએ મુજને વળગાડી;

માન્યું કહ્યું ન મારું, અરે રાંડ આ વખત થમ આડી;

એને ખોલાવાના, વહાલી વેશ્યાના સોગન ખાધા;

મહોટી બૂલ કરી મહેં, હવે ફરી ખોલાવાની ખાધા.—

ગાનારીઓ—

૪૧

પરણી નવસાકૌશામ્બીએ પધારીયા;વાળાં વાગે જોવાને રત્ન લાગે.

સાહેલડી, લાડી લાખેણી લાખ્યો લાડણો.

ધન્ય ધન્ય સદાકૃષ્ણ શેડને, જન જોડી નાખ્યાંછે નાણું તોડી, સા.

રથમાં વહુ વરને ચમર વિંઝાયછે, દીસે ગલ્લા સેજલદેના જન્યા, સા.

જગલાડી વરવહુનું જોડું જોઇને, ખેડી ગોખે ઉંઝાનિસાસા નાંખે, સા.

મો—લાલસાહેબને સમજાવે સાનમાં, લલચાવે, ને મોતીડે વધાવે.

સાહેલડા !! શેઠની ફજેતીના ફાળકા.

મોટું મહાજન સાજનમાં મળ્યું, આવી રાજકચેરી તપ પ્રેરી.સ.

અંક બીજો.

મુમતીવિલાસ-

૪૨

હું આતી સાથે શું કરું, વળગ્યું વેગ આ ખરેખરું,
મનની મેલી મળી, તરછોડીને ટળી, જહાજું બળી ઉંઘમાં ભળી
હશે શીંગમાંથી સળી, અહીં હવે નહીં ઠરું—આઠ
તથા ખાનપાન, વાટ જોતી હશે જીવનન,
બહિં ઝટ એના જાન, સાથે મહેં જડયો છે જાન.
નડતી પડતી રડતી છોડું છું હવે છળી—તરછોડી

લીલાવતી—

૪૩

પ્રાણ પતિ પ્રાણ પતિ પ્રાણ પતિરે,
અહિં નથી અહિં નથી અહિં નથીરે;

લીલા-

૪૪

અરે અહીં એકલી મુંડાને મને આમ,
અચાનક ઊડી કંથ ક્યાં ગયા તમે;
સ્વામી પહેલા સમાગમે આતે શું કર્યું,
સાંભળેલું મહેં જે હતું તે સાચું દર્યું;
ખચિત પીયુષ જાંઘતી જાણી ખસ્યા,
આશરે જાણું વેસ્યા આવાસે વસ્યા.

લીલાવતી-

૪૫

પ્રીય પતિ તમે ઝટ આવો આ સમે,
આપ વિના વિરહ વન્હિ શી રીતે સમે,
વેસ્યા વહાલી હતિ પતિતો, નતી પરણવી નાર,
નીંદ્રા મુજને નામ ન આવે, આપ વગર આ ઠાર-

આભુપણુ અંબર બીજમાં, કરતાં અશ્રુપાત;
 રોતાં રોતાં નથી ખુટતી, અરે રાક્ષસી રાત—
 મને ભાસકી સરખું ભાસે, શયનભુવન ભરવાર;
 ઝાંઝર જાણે જડી બેડીઓ, અકળાવે આ વાર—
 કનક વલય કરકડી બરાબર, વર વિણ કેદી વેશ;
 આ આંજેલી આંખે લાગે, મરયાં સરખી મેશ;
 નાંગ જડેલી નવિન કંચુકી, ખંધન સરખી ખાંણ;
 બહુ દુઃખ દે છે કામ દરોગો, હવે કરે શુ હાય—
 અલંકાર ધખતા અંગારા, મણિધર પુલતી માળ;
 મંદ પવનની હહેરો લાગે, જાણે અગ્નિ જળ—
 કસ્તુરી કંકુ ને કેસર, રસીયા તુજ વિણ રાખ;
 પતિ વિણ કાણુ કરે પરીપુરણ, અંતરના અભિલાષ.

કામસેના—

૪૬

સખી કેમ ન આવ્યા નાથ હજી, હુતો જોગણુ થઈ શણગાર તજી,
 દુરમન મદન સતાવે નિશ્ચિન, વાર કરે નહીં વાલમજી;
 ઝંપાપાત કરે ઝડપેથી, વધુ વશ થઈ મુજને વરજી.

કપટકળા—

૪૭

આમ શું કરે છે આલી રજતો ધિરજ ધર,
 ધર ધર વર ચીવર કર નજર નિરખ વર હરખ ભર.
 મીઠાવ કર કર—

આમશુ૦

સ્મર જવર હર સુખકર ધનવંતર, ભરજોખન બેડી સુંદરવર;
 અધર સુધારસ પાછ પડપડ કામ કીડા સખી કરકર—આ

કમસેના-

૪૮

ભલે આવ્યા હર્ષ ભરાણી,
 અવધી ઉપર ગઈ એક ઘડી પણ, મેં જીગ માફક જાણી;
 સત્યવાદી તમે શેઠજી સાહેબ, હું ગણીકા ગમરાણી;
 ધિરજ નહીં અદ્ય ધરાણી — ભલે
 સુંદર શયન ભવન શણગાર્યું, લાલ હુંનો લલચાણી;
 પ્યારા પ્રેમ રસ પાઓને પીઓ, મન ગમતું સુખમાણી;
 યોવન મદ અથ પલાણી — ભલે

મુમતિ-

૪૯

મોહી રહ્યો છું મંદહાસ્યમાં, રસીલી તારા—મો
 એક રાત્રી રહ્યો નહીં પરણી ધરાણી પાસે,
 એકલી મુકી આવ્યો આવાસમાં—રસી
 આપણે બે ભોગ ભોગવીએ ભોગ એના,
 મૈયર જવાની એક માસમાં—રસી
 કામની તમે કર્યું કાંક મને કામણ,
 પકડી જકડી પાડ્યો પ્રેમ પાસમાં—રસીલી
 તુજ થકી અધીક દ્રાઈ વિશ્વ નથી વહાણું,
 પ્રતિષ્ઠા કરૂં છું પ્રકાશમાં—રસીલી
 વાણુજને વેપાર વહાલી ધર્મે કર્મે સર્મે તણ;
 ગાળવી છે વય બધી વિલાસમાં—રસીલી

લીલાવતી-

૫૦

નાથથી નિરાશ થઈ (૨) મુંઝાઈ હું મરં—
 દોલથી નથી હું ભડી, પ્રાણુ વિના લાસ પડી;

મદન ગીધ ચાંચ ચઢી, હાથ શું કરું.—

બહાલા વ્યભિચારી થયા, ઉંઘતી મુકીને ગયા,

એક રાંડ રાખી રહ્યા, ઠામ ક્યાં દરું—

શુગુણ—

૫૧

અરે આવડી શું અકળાયરે બેની સૌ સાડું થશે;

મારા સમજો મન મૂઝાય રે—

બેની.

રડી રડી થઈ આંખડી રાતી, કાયા ગઈ કરમાઈ,

જ્ઞાન દેખીને મૂખડું તારું, મને થાએ કાંઈ કાંઈ,

લીલા--કરી નાવલે નાનાની, જશે કેમ જન્મગાની-અરે.

સાસમ દેવતા સ્હાયથી, તારો સુધરશે સંસાર;

સાચું પતિવૃત્ત પાળતા, તારે વશ થશે ભરધાર,

લીલા-મારી છેડાછેડી ખાંધી, કરી પુરી આ ઉપાધી-અરે.

લીલાવતી—

૫૨

સખી પરભવ પાપ અમાપ કરી હુંતો અવતરી,

મને વિશ્વ વધુના પ્રતાપ પતિએ પરહરી,

હશે ભરડયાં સજીવન ધાન અણગળ પાણી વાવર્યા,

કર્યું મુનિવરનું અપમાન ધરગાદાનાં ધન હર્યા—

દીધી વિદ્યા ગુરજીને ગાળ લેખ વૃત્ત ભાગીયાં,

તોડી નાખી તળાવની પાળ જેનાં પાપ જાગીયાં;

કાંતો પુન્યની ફાડેલ પર્વકે જનન લુટી હશે.

નિજધર્મ તજ્યો ધરી ગર્વ સખી મારું શું થશે—

થઈ પાપી તણી પક્ષકાર ઉત્તમ અપમાનીઆ,

મુકી અળગો આવડતો આચાર મિથ્યાત્વને માનીઆ.

કુડી સાખ બરી સરકાર ખોટાં ખત મેં લખી;
સેરી હીનજનને દરબાર દેષે કરીઆ દુઃખી.
આવાં પાતિક મહેતો અપાર ક્યાં હશે પુરવે,
વેશ્યા સંગી મળ્યો ભરથાર અરે મને આ ભવે—

સુગુણ-

૫૩

શ્રીજીન દરશન કરવા જઇએ, કાકી શીકર ન કાંધી
લીલા—હોને આદેશ્વર મંદીર, આંગી છે મુખદાર્ઘ;-

જન ગુણ ગાઈ, કરીએ પુન્ય કમાઈ— ૭૦

લીલાવતી-

૫૪

મુણ સાહેલી કરવું શું હવે, સાથી જન્મારો જશે,
મુગુણ--તારા શિયળ પ્રભાવથી ખેતી, સ્વામી તુજ સારો થશે;
વહાલે વાંક વિના વિસારી, નળની જે દવદંતી નારી;
પાછી તે પતિએ સ્વિકારી, તેમ તે તારો થશે.

સદા-

૫૫

લાજ છોડી છેક તેં છટેલ છોકરા,
ખાપની તેં આખરના કાંકરા કર્યા—
આવી છે દીવાળી હોળી હૈયામાં ખજે,
જઈછું વહુને તેડવા પણ દા'ડો શો વજે;
સેંજલદે—સાસરામાં જાણે છે જમાઇને સહુ,
માટે નહીં મોકલે વેવાઇ તો વહુ;
કરવાને વિવેક લોક લાજથી જવું,

જોઇતો—ગાડી જોડી લાવ્યો ખોટી ક્યાં મુખ થવું.

સુગુણમંજરી-

૫૬

કીલાં ગાજ્યો કીલાં મડગડીએ, કીલાં મેઘ તણી પડી ઝડીએ;

કીહાં ઉદય અને કીહાં અસ્ત, એમ સમજીને મનમાં સમસ્ત;
અમે ડાંપણુ આપનું જાણ્યું; આવ્યા કરવા અહિંઆ કેનું આણું;
જેમ આવ્યા તમે જાઓ તેમ, ઘેર પુછજો કુશળ એમ;

કપટકળા-

૫૭

પીયો પીયો પીયો પીયો પીયો પીયો પીયુ પ્રાણાધાર—
પછી પામો સ્વર્ગનું દાર— પીયો.
લુટો લુટો લુટો લુટો લુટો લુટો, જોખનીયાની ખ્હાર—
કર આવ્યો રત્ન અખાર— પીયો.
બેશો બેશો બેશો બેશો બેશો બેશો-તખત સરકાર—
કરી માર કટાર પ્રહાર—પીયો.

સદાકળી-

૫૮

ગભરામણુ મને ધડપણુમાં આવે છે ધણીરે,
લપટ પુત્ર પાક્યોરે, હુંતો એનાથી થાક્યોરે;
મોહું છે ધર મારું, સાસરીયું એનું સારું;
ધણી સમજણી વહુ છે, તનય તણીરે.—ગભ.
ગયો લોક લાજેરે, આણું કરવા કાજેરે;
મુજને બહુ ખનાવી, વહુને નહીં વળાવી;
શરમાયો વહુની સખીનાં વચન સુણીરે.—ગભ.
વરસને મહીનારે, વિતી ગયા કહીનારે,
હવે ફરી હું જામને, કાંધક દીલાસો દધને;
લીલાવતીને ભધને, આવું ધર ભણીરે.—ગભ.

સ્વાર્થદત્ત-

૫૯

એકની આગળ આજસ ખાશ છે, એકને હર ઉધાડી ખતાવે;

એક કને મુખ મીઠ વદે વળી, એક કને હશી નેન નચાવે;
એકને આપે અલીધન ચુંબન, એકને જીઠ લઠાઇ લડાવે,
એમ અનેક પ્રકાર કરી જગ રાંડ હરી ધન ધુળ ફડાવે.

સ્વાર્થદત્ત-

૬૦

જગત રાંડ કને જે જશે, ઘશે નિરધનરે જશે સુજસ જરે
રાંડશે શરીર કુસંગથી, પંચે પડશેરે થઇ મદીરા મસુર કે,
કાષ્ઠ ના પડશે કુછંદમાં-

વિપ્ર વણીક વટલાવતી, બેળા બેસીરે કરે ભક્ષ અભક્ષકે,
ખેડી ચાલે ખાઇ ખાસડાં, મારી માફક રે મુકે પોક પ્રત્યક્ષ કે;
લોક ખતાવે બદામનો, કાઢે કાછડીરે પાડે પાઘડી કોકકે,
કાળુ કરે મુખ મેશથી, હેહે કહીનેરે હશે લોકના થોકકે-કો.

સુભગા-

૬૧

દુઃખી તું દીકરી મારી, શુળી સમ સાસની તારી,
પીયરમાં સુખપાલ પાણુ, કામ ન આવે કાંધ;

લીલા—સુળી સાસરીયા તણી, સહન કરી સુખદાઇ;

મુગુ—ગુર શિક્ષા સુણી સારી, બધી દીલમાં લીધી ધારી;

લીલા—અછતાં આવે આળ અહીં, કરો વૃદ્ધ વિચાર,

સસરા પુજ્ય પીતા સમા, આવ્યા ખીજ વાર.

સોમદત્ત-અરે વર છે વ્યભીચારી, એથી દુઃખ દિપજે ભારી;

સદા-

૬૨

સુકુળ વધુ તમે સાંભળો, દુઃખીયા સસરાની વાતજ,

જો મન ચા'ય તો માનજો, બાપુ' છું બલી ભાતજ,

હુડુંરે હૃદયમાં આલોચજો (એ ટેક)

ભણતાંરે ભણતાં ભણાય છે, લખતાં ગ્રંથ લખાયજી;
 મહેલ ઝરખાને માળીયાં, ચણતાં ચણતાં ચણાયજી. ઉંડું-
 ડગલે ડગલે ડુંગરો, ચઢતાં ચઢતાં ચઢાયજી,
 સાગર સમ સરોવર વળી ટીપે ટીપે ભરાયજી. ઉંડું-
 ઉઘમ કરતાં આળસ તજી, દુઃખ દારિદ્ર જાયજી,
 એમ ઉપાય આરંભતાં, સરવે કાર્ય સધાયજી. ઉંડું-
 એથી આવી ઘેર આપણે, કરશે કાંક ઉપાયજી,
 ધરમ પસાય થકી થશે, સાસન દેવતા સ્હાયજી. ઉંડું-

સખીયો—

૬૩

મહારી લાયક લીલાવતી જ્ઞેન ભક્તે સાસરે પધારોરે,
 ઉક્તી જુક્તી કરી પતિવૃત પ્રભાવ સ્વામીને સુધારોરે;
 બ્રાહ્મી ચંદનખાલાને શીવા મુલશા મુભદ્રા શાણીરે,
 પ્રભાવતી પદ્માવતી શીળવતી સીતા કૌશલ્યા વખાણીરે;
 પુષ્પચુલા મૃગાવતી કુંતી દ્રોપદી રાજુલ દવદંતીરે.
 સતીનાં ચરીત્ર સુણી સૂપવીત્ર ગુણ ગૃહી ગુણવતીરે;
 નીત્ય પ્રણમીએ પ્રભાતે ગુરુદેવરે જીજ્ઞંસ જનકારીરે,
 પછી સારીએ સાસરીયાની સેવરે વીનય ધર્મ ધારીરે;
 સખી પુરેપુરો પ્રથમથી વિચાર કરી કાર્ય કાંઈ કરીએરે,
 શીખ સાસરવાસામાં વીરા કેશવની લેઈને વીચરીએર.

લીલાવતી—

૬૪

(સ્વગત) લાવણી, શ્રી અજીતનાથ [એ રાહ.]

રે ક્યો વેશ્યાએ કેર, ઉપજે ઝેર, વાળવું વેર, હવે શા ખા'ને;
 હું કાળી નાગણુ થઈ ઉમું અણિકાને.
 આ જોખન રસ ઝલકાય, વસુ વનમાંય, સાલ વિણુ લા'ય, ઉઠેછે અંગે;

શી યુક્તિ કરતાં મળું સહુણા સંગે
શું કર સહે નહિ કાંઈ, ઘણી ગભરાઈ, મરું વિષ ખાઈ, પિયુષ પાખે,
નિઃધણીઆતીના ઉપર નજર સૌ તાંખે.
મંગાવું મહીશી ચાર, જોઈ શ્રીકાર, અરે આવાર, કહી સસરાને;
હું કાળી નાગણુ થઈ ડસુ ગણિકાને.

લાલખા—

૬૫

કરી વેશ્યાની યારી, ખેઠા અટારી, પેલા તમારા પ્રાણ,
જાઓ યાઓ મૈયારી, ભાબી અમારી— ખેડાં
વિંછીને આંકડો વેશ્યા છે વસમી, જોજો ન થાય જાણ,
જાણશેતો ઝેર આણુશે ઝાઝું; કરશે રાંડ રોકાણ;
જુઓ જળની ઝારી, હાથમાં ધારી— ખેડાં

લીલાવતી—

૬૬

અવર મદન અલખેલો, આતો દિશે— અ.
શરદ પુનમના, સુધાકર સરીખો, આજ નગરમાં ઉગેલો—આ.
મનોહર કસ્તુરીઆ મૃગ માફક, જોઉં ઝર ખે ઝુકેલો—આ.
હું નીરભાગી નાથ તણ મને, વેશ્યા આવાસે વસેલો—આ.
ધન ગણીકા ધરણી તલ તુજને, પ્રીય ક્યો મમ પરજીલો—આ.
ચંદ્રચક્રારને મધુર મેધ સમ, મુજ મન રંગ રહેલો—આ.
મૈયારી વેશે નહીં જાણે, મમ છળ છેલ છપીલો— આ.

સાહેલીઓ—

૬૭

સખીઓ નિજ નિજ નીતિ ધર્મ સદા સંભાળીએરે,
પરમ પવિત્ર પતિવ્રત પટકુળ કરી પરીધાન;
સાસુ સસરા માતપિતાની સેવા સાચવોરે;
ભાવ સહીત ભક્તિથી નિત ભજીએ ભગવાન,

એવા ઉત્તમ ગુણથી ઉભય સુકુળ અજવાળીએરે. [ટક]
 નજરે નજર ન જોડીએ, નાય વિના નર સાથ,
 પરનરને નવ આપીએ, તાળી હાથે હાથ;
 હસવું રમવું જમવું એકાન્તે નવ ખેસવું રે,
 પતિ વિણ પતિના પણુ સદ મિત્રાની સંગાથ- એ
 નાય વિના કરવી નહિ, વિનોદ કીડા વાત,
 વિશ્વ વિરહ ન વર્તવું, બલે તાત કે બ્રાત;
 સજની બ્રથ થવું નહોં સુધરી સદ અચારથીરે;
 નીરલજ નટખટની સોખત તળવી સુખત- એ
 કુટ્ટી કદુપ કુખડો, નિરધન નિરખળ કાય,
 મતિહીણ પતિત પતિ મળે, એ સતીને સુરરાય,
 જોડી પગ અંગુઠે દ્રષ્ટો આધુ ઓઢીએરે,
 સુખકર સાચવીએ સૌ સાથે સંપ સદાય- એ
 જોયે સ્વરે ન ઉચરવું, મુકિને મરજદ,
 કુલીન બહેન કરવો નહોં, વડીલથી વિવાદ;
 ચંચળ ચાલે ચટક મટક ચતુરા નવ આલીએરે,
 શિવસુત કેશવની શીખામણુ અંતર યાદ- એ

લીલાવતી—

૬૮

અમૃત સરખું મુખકારીરે, મીઠું મહી વેચું મહી વેચું.
 હ્યો કાશામ્બી નરનારીરે. મીઠું મહી વેચું મહી વેચું

સુમતી—

૬૯

આ ભરવાડણી અજખ અપાર-અજખ અપાર, દીડી.અ-
 રંબા ચકી પણુ અધિક રૂપાળી, કે હમીઆ અવતાર;
 રોશ સમા શિશ કેશ સુસોજીત, શક્તિવદની સુખકાર;

શુક-સમ નાકે નયની ધરકે, અરણ્ય અધર નીરધાર;
ચંપક વરણી એ મૃગનયની, મારી કટાક્ષ કટાર- આ
કેસરી સરખો લંક કડીનો, બારી નીતંબની નાર-
અંગ અનોપમ કાંબળ ઓઢી, કાઢીલ કંઠ ઉચાર.-

લીલાવતી— ૭૦

અમૃત સરખું સુખકારી-મીઠું મહી વેચું મહી વેચું,
હ્યો કૌશામ્બી નર નારીરે- મીઠું

સુમતિ--મારે મહી લેવું મહી લેવું
આપો મટકી ઉતારીરે- મ્હારે
મૈયારી મોહન ગારીરે- મ્હારે
ચટપટ કુંધટ પટ ખોલોરે- મ્હારે
મહી મુલડાં બગબર ખોલોરે- મ્હારે

મૈયારી— ૭૧

મેતાશરે શું મહી મુલ બતાવું, ચાખો પછી ભાવ જણાવું;
મળશે નહીંરે દહી દુનીઆમાં આવું, સમજીને શું સમજાવું;
જીગતીથી રોજ જમાવું; હ્યો લાલન શું લલચાવું;
ખાધા કેડે ખુશ થાવું, તક જશેરે તો પડશે પસ્તાવું, આ
મુ—મહી મીઠુંરે મ્હેં ચાખ્યું મહિયારી, તું ગામ કીચે વસનારી;
બ્રહ્મદેવેરે ભુરકો બાસે બારી, કહો નામ તમારું નારી;
વળી કોણ તમારો વિહારી, સ્મિત હાસ્યથી મન હરનારી;
કે તુજ કુળ કામણ ગારી, સાવિત્રીરે તુલ્ય ન આવે તારી.

લી—રંગીલારે મારી જાત રખારી, છું રાજપુરે રેહનારી;
હનુઓછેરે મુજ સ્વામી સુખકારી, મમ નામ સલુણી સારી;
તમે વણીક વડા વેપારી, પુછી કુળ જાત અમારી;
શું વાત વીવાતી વિચારી, મન મોહનરે હું નવ પરણીત નારી.

સુ-અલબેલીરે મારે અનંગ ઉછાળા, સૂણી મધુર વચન મરમાળા;
 લી-નવ સમજુરે હું બોળી નવ તેર, મહીશી દુજે મમ ઘેર;
 મોંઘુછે ગોરસ માર, વડા વાતે બને નહીં વાર;

નથી લીધું કાંઈ તમાર, હું જઈશુરે અતિ રતિપતિથી રૂપાળા;

સુ-શા માટેરે વાત જવાની બોલે, મમ જીવ અડ્યો ચક્રોલે.

લી-અણુધડતારે ઘાટ તમે ઘડશોમાં, આધારો મને અડશોમાં.

સુ-હું આઘો છું અલબેલી, તજ તું ગભરામણ ઘેલી.

મહી મુલ કહો મન મેલી, દીલ હરણીરે શું હવે ઝાંપણ ડહોળે.

લી-રંગરસીયારે, દુરજનથી મન ડરીએ, કહી ભાવ ખરો શું કરીએ;

સુ-ગજગમનીરે મુઠથી નજર મિલાવે, નખરેથી નયન નચાવે,

કુમકુમનો ચંદ્ર કપાલે, તલ ગૌર ગુલાબી ગાલે,

ચમકાવે ચિતહું ચાળે, વશ ફરવારે તસ વચને અનુસરીએ.

દીલમાં દૂરીજનથી ન ડરીએ.

લી-બહાલાજીરે શી મન વાત વિચારો, મુજને વઢશે ધણી મારો;

મારગડોરે મુકોને મન ગમતા; સુંદર રાખુધુ સમતા.

હીકછો અખળા ઠગનારા, કરો આંખ તણા અણસારા.

એહું બાણા વિચાર તમારા, ધારોછો તે સ્વાર્થ નથી સરનારો;

સુમ--

૭૨

કામજીગારી નારી કહેને મને વાત તારીરે,

છેલ છબીલી છબી ફાંટી, આ દીસે અદભૂત.

ગુણ હીણા ગામડીઓ ખુહો એતો ભમતો ભુત, -કાં

ચતુર વિચિક્ષણ તું ચતુરાં ને ધણી મૂરખ સરદાર;

અંખક વરણી કમમ આલે છે ગમારથી મરખાર—કાં

લી—ડાહ્યા ડમરા તમને પરની લાગે વાત પ્યારીરે—

પગ હેઠળ દાવાનળ સળગે એ અવલોકા આપ;

અમને પછી શીખામણુ આપો, મોહન રાખી માપ—૬.

નીરલજ નીચ જગતની નારી, આ ગણિકા ગુણુ હીણુ;

કેમ પ્રેમ ખાંધ્યો પાતળીયા, પુરણુ થઇ પ્રભિશુ—૭.

સુમતી—મધુર વચનથી કરે હરણુ મન સુંદર રસિક શરીર;

કોક કળામાં પુણુ કુશળતા.....

લી—.....હરે પુરપતું હીર—

બસે લાલ તમાચો મારી મુખડું લાલ રાખોરે—

અલખેલા જિતમ કુળ ઉપજ્યા, આ કુલટા કમજાત;

કામણુગારા કેમ બને છે, વદો બરાબર વાત.

સુમતી—

૭૩

તામે થયો છું સલુણી તમારા;.....

મૈ—.....મ્હોર આપો મન મોહન મારા,

સુ—નાહક આહક નવં બડકાવો, સત્ય વિચાર સલુણી જણાવો;

મૈ—કૃપણતા રોક તમારેતો કરવા, બહાલી વેશ્યા તણી હોજરી બરવી;

દામવિના દહાડો ક્યાંથી વળશે, માલ વેશ્યા મુખડી સમ મળશે;

મૈયારી—વેધક વચન વદો છું વિચારી,.....

સુમતી—.....શી મરજી છે સલુણી તમારી;

મૈયારી—આજ કરો નહીં વેશ્યા બહેમાશે, મુકાને હાપ મ્હારો મરડારો,

હું તો અહીં નહીં આવું હવેથી, ફાંકડેરાવ શી ફાંક ફજેતી;

સુ—મ્હોર આપી લેઉ માલ તમારો, નિત્ય બે વખતનો ખાંધીએ વારો.

મૈયારી—

૭૪

રીશકણા, રીશકણા, રીશકણા, રીશકણા,
પ્રેમ ભળ, પકડી લાલ, અવળી ચાલ, ચલવો હાલ;
આ મડદાલ, વચમાં સાલ, બગડે તાલ, કરીએ ખ્યાલ,
મુકીને ખલક ખાળ, માનસર આ મરાળ, રંગે રમોને રસાળ.
સુમતી—અટકાવે લટકાવે શરમાવે ભરમાવે તરસાવે દરશાવે બહાલ

મૈયારી—

૭૫

પ્રીતમ આ પ્રમાણુછે, ?

સુમતી—હા હા હા હા.

મૈયારી—ગડગુનું દબાણુ છે, ?

સુમતી—ના ના ના ના;

મૈયારી—દોળી પાડી ભોલી પ્રેમ પયોદધી, બહાલો મારો આ વેચાણુછે,

સુમતી—હા હા હા હા;

તણ ગોખર ઘેખર મહુ, સમણ ચતુર સુભણ,

મૈયારી—સ્પર્ષ કરે આ પદ્મની, ભાગ્ય ઉદયથી ભાણ.

સુમતી—કરવું સમરપણુ સર્વ પરમ્પર,

મૈયારી—પ્રીય શું પ્રથમતી પીછાણુ છે;

સુમતી—હા હા હા હા.

મૈયારી—

૭૬

ચાલીજા ચાલીજા અહીંથી ચુટેલ,

મીઠું તું મનાવી, કદમાં ફસાવી, પ્રમંચે પટાવી, ખેલાવીને ખેલ;

ચડાવી ચોળાવી ઊડાવી બનાવી, પૈસા પડાવી છળાવી છટેલ;

હરામી સ્વામી જે હેયા પુટેલ, બહાલાંને મુકીને વઢી મએલ;

તરણી તળાવી તું છેડો વળાવી, રંડા તે રડાવી મરાવી નાંખેલ.

કામ—

૭૭

ઊઠ્ય ઊઠ્ય અહીં જાને તારે ઘેર, ધુતારી ધુતવાને આવીરે;

ક્યા ભવનું તું વાળે છે આ વેર, ધુતારી ધુતવાને આવીરે.
 છેલ્લું છખીલાને છેલરી છીનાળ. ધુ તાર કાળું કર આવ્યો તારો કાળ ધુ.
 ખોલી મીઠાં મીઠાંકપટ વચન ધુ. કરે મલીન મહેતાજી તણું મન. ધુ
 તાર પોગળ બધું થયું પ્રકાશ. ધુ હવે આવીશ નહીં મારે આવાસ. ધુ
 મૈ—રાંડ આવીશ રસિક કને રોજ, નફટ ફટ ફટ તનેરે;
 તારા મમત જિપર માણું મોજ, નફટ ફટ ફટ તનેરે.
 તારી ખોટી છે પીતળ જેવી પ્રીત ન. તુતો માંડી નવનવા કરે નીત. ન
 રમે તમારાથી જે પુરૂષ જર ન એતો જગતનું એહું જમનાર. ન
 તારી અચિત ખલક ખુદે ખાટ ન. તાર તન તેતો કુતરાની આટ. ન
 તને અડતાં મનુષ્ય અભડાય. ન. તારા સંગથી નરકે નર જાય. ન

કામ—

કાંકલાળમાં કાલુ મને દેખાય. ધુ. આતો આતો માંડી તારાડગણી શું થાય. ધુ

મૈ—માર ફોડી નાંખજે તુ હૈયા કુટ—ન૦

હાહા મારા એ માંડી છે માથુ કુટ—ન૦

કામ—ભુંડી રાંડ નિચ જાત બરવાડ, ધુતારી ધમકાવે મનેરે—

અહીંથી તારી મહી મટકી ઉપાડ—ધુ૦

સુમતી—બસબસ રાંડ ઝાઝું નહીં પોલ,

આધી રે તાર આવી બન્યું રે;

તેતો હાથે કરી ખોયો તારો તોલ—આ૦

સુમતી—

૭૮

માહું લગાડો તો મારા સમ છે સહુણીરે;

નથી આ નફટમાં જે બદામની ખુંણીરે

વચમાં ખોલાવ્યા વિના ખોલી વઢકારીરે.

નીચમાં તું નીચ વેશ્યા નીરલજ નહારીરે—

મેયારી—

૭૯

મહી બહુ વેચાય, અહીં નહીં અવાય,

અપમાન થાય, મ્હોરો સદાય;
ક્યાંથી અપાય, નિત્ય આધીન નગીના

સુમતી—આમ ચતુર નાર, કરી પૂર્ણ પ્યાર, ડર નવ લગાર;
નિલ આન્ય દ્વાર, લે મુક્તિ દ્વાર, વળી આપીસ દાગીના;

સુમતી— ૮૦

આજ રંગમાં રસિલી પ્યારી રાત રહો,
વીસ મ્હોર કાલને પ્રભાત લહો—આજ

કહુક વચન કુલટા નહીં બોલે,
આટલું સલુણી સુખાત સહો—આજ

મૈ— ૮૧

નગીનારે નેહ નજર કરી આજ;
અહનિશ હું આધીન અલખેલા; પણ નડવાની પીડાજ.

મૈ—રે ગણીકાને હું નહીં ગાંઠું, મનથી કરેછો મિનાજ,
રસોલીરે, રાત રહો અહીં આજ;
લે આ વચન તન મન ધન તાર, નથી એ કરક્ષાતું કાજ—૨૦

મૈ—હું પણ કોલ કરાર કરું પતિ, આવીશ નિત અહીંઆજ—૧૦
હું રે ભલે ભરમાણુ સરજ, પુરવ પુન્ય ફળ્યાંજ—૧૦

અંક ત્રીજો.

કામ— ૮૨

કરમ તણી કથની રે ક્યાં જઇને કરું,
દીક્ષામાં સમજે કાવાનજ દુઃખને,
ભરવાડણુ વેરણુના ભંભેલા યક્ષી;

શેઠ જીએ નહીં સ્નેહે મમ સન્મુખ જો.

કરમ—

જોજ મમ માણુ છે મોરા દેખતાં,

સાચ ન આવે નિર્લજ્જને લવલેશ જો;

અહનીશ એ બે જણ રહે આણંદમાં

ક્રમેશ વિશેષ મને ઉપજે હમ્મેશ જો.

કરમ—

છેદે છે મહિયારી મારો છાંયડો,

કર્યો કંઈ વરા કરે હવે હું કેમ જો;

ખડું બોલું તો સાડાબાર વરષ તણો,

તુટી જાય તરત પ્રીતમથી પ્રેમ જો.

કરમ—

મૈયા—

૮૩

અમૃત સરખું સુખકારીરે. હ્યો મન મોહન મહી લાવી;

કા—આ હૈયા શબ્દી આવીરે, કામણ દુઃખણ કાંક કરે;

ખદ્દેથી કરતાં કાવીરે—કામણું

કપર—

૮૪

હજીએ નવ આવતી અટકી,

કા—કેમ કરે જશે કાળજી છટકી, નથી હાતી પટકી મટકી-હજી

કપ—રદય નયન રજકણ સમ ખટકી,.....

કા—.....છેલ જશે છટકી મટકી,

મૈયારી—

૮૫

અમૃત સરખું સુખકારીરે, હ્યો મનમોહન મહી લાવી;

ખજે મનમાં વેરણ મારી રે—હ્યો

મૃ—તુજ દીધી દુષ છે ગુણકારીરે, આવો મૈયારી મારી;

જગવડુ રહેશે જખમારીરે—આવો

મૈ—મૈયારી મંત્ર જિયારીરે, માફ આકર્ષણ કરવું;

ખડખડતી આ ખિયારીરે, એક દીન આદરશે મરવું;

કા—હીની શું હૈયા કુટીરે, લીધી તુજ સખમી લુટી;

કા—ખાટી ગઈ મારી ખુટીરે, શું કરવું માયું કુટી—

કટકણ ફાટી તું ઝાઝી રે, લોક પકી પણ નવ લાણ;

ખમી હાય કરી તે ખાણ રે, કર મહેતાજીને રાણ—

મૈ—મીડડા લ્યોને મહી મીડું રે, કાળજડું ઠંડું ધારો;
આતો નથી અવર અજીકું રે— કાળજ

મુમતી—

૮૬

મલપતિ તલપતિ રતિમતિરે રતિ આકૃતિ

રતિ નથી તું વિસરતી, રતિ—

તેં નવોઢા આરપાર રદ્યમાં ઉતારી,

સજળ ચપળ ચક્ષુ પરછી ચમકતી રે— રતિ

મૈયા—મીડાં મીડાં વચન આમ મરમમાં ઉચારી,

ધાર્યું છે શું ? ક્યાં સુધી ધરું ધૂતીરે—

કાંક મોહની કરી મને રતિપતિ,

મુ—મુખ દાયક લાયક મમ લલના;

જન્મીશું આહરે જાતીમાં જતીરે.

મૈયા—અવળાં કામ કરે ચિધી કહેવું શું વધારે;

શું સલુણા આપ યોગ્ય આ હતીરે,

શખ્ય રાખીને રહ્યાં તમે રતિપતિ;

મુમ—મધુરી તું રાધીકા સમાન મેણાં મારમાં;

મૈ—કૃષ્ણ જેવી આપ નવ કસે કૃતિરે— કાંક

રમે આંખમાં સાપોલિયાં રતિપતિ,

કપ—છટકતિ છિનાજી છાલ કેમ છોડતી નથી;

કૈ—જાને અલી જાને કરું છું જતીરે;

કેમ આવતા હજી નથી તું અટકતી,

મુ—રમક મુમક કરતી નિલ આવશે રસિલી; રતી

મીડડું મહી વેચું મુખ દિયરતીરે—

મૈ—પ્રેમ પોથી પઢી પ્રવિણ પ્રાણજીવન પાસે,

મુ—મણીકા મમારમાં નથી મતી રે— રતી

મૈયારી—

૮૭

હથી વશીકરણ કરી બાન બૂલાવી લાલા;
 હથી મમ પ્રાણ નયન બાણ લગાવી લાલા;
 થયો પરિચુણ અરશ પરશ જીહાં પ્રેમ પ્રિતમ,
 હ્યોને કોણ માત્ર મહી મેં લાજ લુટાવી લાલા. ૬૯

કામસેના—

૮૮

મહી નથી લેવુરે જા ઠગાઇ તારી;
 મીઠું મીઠું બોલી, ખાઇ ગઈ કોલી,
 કપટ આ કેવુરે, જા ઠગાઇ તારી,

કપ—નિજધર ખોયું જગમાં ન જોયું તુજ પિયુ જેવુરે—જા

સુમતી—

૮૯

એ જમવા અલિલાખ, સરસ મહી—

માંખણથી પણ અધિક મીઠ છે, ધિક આ આગળ પ્રાખ, સ
 આની તુલ્યે કદી ન આવે, સાકર આંખ સાખ—સ૦
 આ અમૃત સમ ગોરસ આગળ, દાય નહી દુધપાકસ—
 તું ધરિયા અગનીમાં અમથી ખુખ બળી યા ખાખ—સ૦

કામસેના—

૯૦

મુજને બીખ માગતી તેજ કરી, તેજ કરી ધન માલમતા હરી,
 દીલડામાં નવ લેશ કરી, — મુજને

ના કેહેતાં નિત નિત ધર આવે, જા તુજને નથી શરમ જસી મુ—
 કામ નથી ધરમાં તમ કેરે, આ હું સત્ય વચન હચરી. મુ—
 નકટાં થઇ કદી પગ નવ દેશો, મમ ધરમાં ફટકેલ ફરી મુ—
 આજ થકી કરો અદીઠ તમાર, હું બોરી આ રાંડ ખરી, મુ—

મૈયારી—

૯૧

પ્રાણજીવન પુઠે પુઠે પધારો, અહીંજે એકાન્ત આવસ અમલો,

કામ ક્રીડા પતિ અહનીશ કરશું, સાહેબ વનિતાની વિનતી સ્વીકારે
સુ-તું જોખન મદમાતી મૈયારી, મેં નિરખી તુંજ નિપુણતા ન્યારો;

છાની રાખું તને છેલ્લ છપ્પીલી, જાણીએ છે પધી જારી વિજારી
મૈ-લાયરી લાલ જવા દો તમારી, હું ગણિકા થકી નથોરે નહારી
સુ-જાણ્ય કરીને જગતમાં શું કારણ, હું મધુકર તુંતો માલતી મારી.
લીલાવતી— ૯૨

આપ કૃપા કરી અમને ઉગારો, પળતી અનંગ અનજ થકી હારો;
નિરભય રહો મેમનાથ નગીના, ધરમાં નથી ને નથી આવનારો. આપ.
રતી અંતર રસિયા રમે રાખો, વિવિધ પ્રકારથી લાલ વિહારો—
ભોગવો સ્વર્ગ તણા સુખ સ્વામી, હુકમ કદી નહીં તોડું તમારો.

પ્રસન્ન કરે પ્રભુ પાપ પલોટી, મહી માંખણ થકી શરીર સુધારે આ.
લીલા— ૯૩

માથાના મુગટ મારા પરણ્યા કે કુવારારે,
જાને માટે આપે સગાં બહાલાંને વિસર્જારે. મુગટ—

ક્યાં છે માતપિતાજી તમારાં ક્યાં છે સજ્જન કુટુંબરે,
ક્યાં છે ક્યાં છે ક્યાં છે, સંબંધ તમારો સાચુ બેસો સમ મારારે. મુ;

સુમતી—પવિત્ર પુન્યાત્મા છે માવીત્ર અમારેરે

વેશ્યાની સોખતે તજ્યાં, વગર વિચારેરે

આ નગરીમાં એહ વસેછે, વનિતા પીયર વસેલરે;

વનિતા વનિતા વનિતારે, અનુષ આકૃતિ એની તારે અનુસારેરે;

લીલાવતી— ૯૪

મારી સંબર શીયજ સોભાગી, દેખી અવગણ શો તમે ભાગી;

આપને ઘટે કરવું ન આવું, કહેતો એહને અહીયાં બેલાવું;

સુ-સુતો સર્પ જગાડીએ શાથી, અતી અડચણ યામ એમાંથી;

તું છે સૌ સુખદાયક પ્યારી; એતું કામ નથી અહીં નારી,

નિલે બાવતાં ભોજન કરશું, રસ રંગમાં આપણું રમશું;
 મળ્યું છે મન આપણા બેનું, અહીં શું છે પ્રયોજન એનું;
 મૈ-આવું કરીએ નહિ મન કાચું, સાંભળોને કહું સાચે સાચું;
 પ્રીય પરણ્યા તમે મારી સાથ, એતો યાદ લાવો પ્રાણનાથ;
 મૈયા-ચડી ચોરીએ હાથ દબાવ્યો, નખ દધનિ નેહ જણાવ્યો;
 તમ સાથ હાંચોળામાં હોંચી, ખશ્મીઆણી પાડી ચીર ખીંચી;
 લાગે આટલું તમને અધુરું, હજી બીજી નીસાનીઓ પુરું;
 મને અરધીએ એકસી મુંડી, ગયા ચલુર પતિ બધું ચુકી;
 મુ-યહ વિગમય સાંભળી વહાલી, મળ્યા દંપતિ કોડ દીવાળી;
 પ્યારી તારોછે પુરણ પ્રેમ, આવી પહેલું કહ્યું નહીં કેમ;
 ક્યો કેમ મૈયારીનો વેશ, નવ જાણ્યું કપટ લવ લેશ;
 મૈ-મહેતો જાણ્યું રસિક રીશાળ, પાસે વેશ્યા વિષય વિષ જવાળ;
 એથી મૈયારી સ્વાંગ ધરીને, તમને વશ ક્યો કપટ કરીને;
 મું-સલવાત સકળ પ્રીયા તારી, મારી અક્કલ ગઈ હતી મારી;
 મારી રસમ સરવ તેં સુધારી, ધન્ય ધન્ય પ્રતિષ્ઠતા નારી;
 મારા કુળનું કલંક તેં કાચ્યું, તને અધીક શાખાશી શી આપું;

લીલાવતી—

૯૫

મનહર મળતાં, મેં મન ગમતું સરવે સુખડું માણ્યું;
 જગમાં જોતાં, સ્વામી સમાગમ સમ સુખ અવર ન જાણ્યું. (ટક)
 જીન વચન સુધારસ ચિત્ત ધરશું, સાતે ક્ષેત્રે ધન વાવરશું;
 પ્રતિદિન પ્રભુની પુજા કરશું. મનહર—
 પિયુ માત પિતા પાચે લાગો, મારી અપરાધ તણી માગો;
 સંસાર તણો ચલવો સાગો. મનહર—

હામસેના—

૯૬

અરે ઓ યાર, થઈ ખુવાર, તેં તીરસ્કાર કર્યો;

આંસુ આવાર, ચાલે યોધાર, ન દીલદાર દર્યો;

જઈ આગાર, દાડાચાર, અરે નિજ નાર વર્યો;

આવીતી તે દાર, હતી હુશીયાર, હૈયાનો દાર હર્યો,

કપટકળા—તજ દરકાર, કરી વ્યભિચાર, પાછો ભંડાર ભરો;

તને હનર, મળશે ચાર, એ વેપાર ખરો,

સુખી કરનાર, મારો વિચાર, નહિ લગાર કરો;

એસી બનર, હવે કુળાચાર, અંગીકાર કરો.

કામસેના—

૯૭

પ્રીતિ પાતરની કરનાર, સરવે મુરખના સરદાર;

નીતિ નીયુણ ગણે નાદાર, પીડા પામે અપરંપાર;

જેની સાથે જવ તલ ખાળી, માતપીતા પરણાવે;

એને લાગી નીરભાગી નર, આપણી પાસે આવે. પ્રી०

પતિ સુખ પકવાન સરીખું, તૃપ્ત થયા નહીં તેથી;

ગણિકા ગમન વમન સમ ગણવું, અરે થશે શું એથી પ્રી०

શું એનાથી કારજ સરશે, એ શું સારું કરશે.

સ્વાન સમાન સદા અથડાઈ, મોત વગર તે મરશે. પ્રી०

કામસેના—

૯૮

ધીઃક કુળાચાર આપણો એવો, સ્વામીનો જ્યાં ન સુમાર;

ચાર બોલાવા બનરમાં બેસવું, લાજ મળે ન લગાર—

એર જુગારી હિચકાઓ આપણી, પ્રીતી કરે બેશી પાસ;

આપણો ને વળી આપણા ચારનો, વિશ્વ કરે ન વિશ્વાસ—

બબકો મારી બલે ચાટામાં ચાલો, ઝાલી ગુલામના ગુચ્છ,

સદગુણી માણસ સમજે વેસ્યાને, તરણા થકી પાણુ તુચ્છ;

ઓછી અક્કલની ઉત્તમ કુળની કંઈક, નીચ પ્રસંગથી નાર,

વહાણી તજીને જાનેછે વારાંગતા, વહાણો કરી વ્યભિચાર—
 આપણાથી એતો પામે અતી દુઃખ, જ્યારે જોખન તેનું જાય;
 કીડપડે કાલાડનાર જડે નહી, મરવાથી મડદુ ચુંથાય
 પરભન પાપ કર્યા પ્રરી પુરણ, આંગ્યો વેસ્યા અવતાર;
 આ ભવમાં પણ અધીક કરી અધ નરકે જવું નીરધાર—
 કપ—મારી જાન મનમાં ન મુઝારો, રોહ રહેજો મમ સાથ;
 વેસ્યા વેપાર પ્રપંચ જધે તજી, જપશું હવે જગનાથ—

સોજલદે—

૯૯

શીયળ સાચવ્યું તેં પ્રીયા સુતની, વધો વેલ તારા થકી કુળની
 વધુ શું વદુ ગુણ તારા વધુ, તને ધન્ય છે સુખ આપ્યું ખધું;
 અચળ તોડ રહેજો સુહાસણ પણું, સદા સુખમાં જીવજો તું ધણું;
 કળા કેળવી લાવી તું કંથને, યજ્ઞે પુન્યશાળી સુપુત્રો તને;

સુગુણમંજરી—

૧૦૦

સુખી થજો દેશી સજ્જન સમાજ, ધર્મ પત્નિતું ધર્મ કવચ ધરી,
 અપરાજિત થઈ આજ—

સુ૦

દંપતી આ દ્રષ્ટાન્ત વિલોકી, સુધરોતે સુખ કાજ—

સુ૦

સંધ્યા—

૧૦૧

નાટક નવિન રસાળ રસિક રચ્યું ના.
 વહી ગએલા નીજ વાલમતે પકડી પ્રેમની જાળ;
 વેસ્યા ધરથી નિજ ધર લાવી, વનિતા ખુદિ વિશાળ—૨૦
 લીલાવતી સમ શીયળવતી સતી, માનુની ગુણ મણી માળ;
 પ્રેમ વિનમ્રથી વર વશ કરજો, પ્રણયી જગ પ્રતિપાળ—૨૦
 અણહીલધુર પાટણને વતની, સજ્જનમર રહું હાલ;
 જનશાળામાં જૈન અધ્યાપક, શીવધુત કેશવજાલ—૨૩

નોટીસ.

હું નીચે સહી કરનાર અ. કેશવલાલ શીવરામ રહે-
વાશી હાલ અમદાવાદ રૂતાસાની પોળમાં જેનશાળાનો તે તમે
શ્રીટીશરાજ્યમાં આવેલાં તથા દેશીરાજ્યમાં આવેલાં તમામ
છાપખાનાંના માલીકાને તથા જેનેજરને તથા ચોપડીઓ
છપાવનારા તથા વેચનારાઓને આ નોટીસથી ખબર આપું છું
કે મારી રચેલી સંગીત લીલાવતી નાટકનાં તથા પવીત્ર
લીલાવતી નાટકનાં ગાયનોની ચોપડીના અંથ સ્વામીત્વના
તમામ હક મેં કર્તાએ મારા સ્વાધીન રાખ્યા છે માટે મારા
અંથ સ્વામીત્વનો હક્ક ભંગ કરી સદરહુ સંગીત લીલાવતી
નાટક તથા પવીત્ર લીલાવતી નાટકની ચોપડી તથા તેમાંનો
કોઇપણ ભાગ મારી લખીત પરવાનગી વગર છાપવો
છપાવવો વેચવો વેચાવવો અગર ભૂલવાવવો નહિ.

સદરહુ લીલાવતી નાટક જે ઉપર લખ્યા પ્રમાણે
જેઓએ કોપીરાઇટનો ભંગ કર્યો હોય તેઓએ આઠ દીવ-
સની અંદર માફ મન મનાવી માહારા હસ્તાક્ષરની પોત્ય
લઘુ જવી આ પ્રમાણે નહી કરે તો માફ નુકશાન વસુલ કરવાને
કાયદા પ્રમાણે હુલાજ કરવો પડશે તેના જોખમદાર તમે છો.
તા. ૧૦-૬-૯૬

લી. અ. કેશવલાલ શીવરામ સહી ૬. પાત.

